

DEMOKRACIA DHE TË DREJTAT E NJERIUT

FILLOJNË ME NE

Këshilli i Europës Karta për Edukimin
për Qytetari Demokratike (EQD) dhe
Edukimi për të Drejtat e Njeriut (EDNJ)

Kartë

për të gjithë

UDHËZIME PËR MËSUES

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

KËSHILLI I EUROPËS KARTA PËR EDUKIMIN PËR QYTETARI DEMOKRATIKE DHE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

UDHËZIME PËR MËSUESIT

Ky botim u bë i mundur falë mbështetjes bujare të Qeverisë së Finlandës

Përmbajtja

Parathënie

1. Hyrje

- ▶ Këshilli i Europës
- ▶ Karta

2. Si të punojmë për Kartën me grupet e të rinjve?

- ▶ f ff ffffffff
- ▶ ff ff ff ffffff ffffffff ffffff fff ff ff ff
- ▶ ffffff ff fff
- ▶ ff ff fff ffffffff ff ff
- ▶ ff ff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff
ffff ffffff ffffffff ffffffff ff fff
ffff ffffffff fff fff ffffffff ffffff
ffff ff ffffffff fff ffffffff ff ffffffff
ffff ff ffffffff ffffffff fff fff fff ff ffffffff ffffffff fff fff ffffffff fff
ffff ffffffff ffffffff fff fff f ff ff fff ffffffff ffffffff ffffffff
ffff ffffffff ffffffff fff ffffffff ff ff ffffffff ffffffff fff ffffffff ff ffffffff fff fff ff
ffff ffffffff fff fff ffffffff ffffffff
ffff fff fff ffffffff ffffffff fff fff fff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff
ffff fff fff ffffffff ffffffff ffffffff fff fff fff ffffffff ffffffff fff ffffffff ff
ff fff ffffffff ffffff

- ▶ Përmbledhje e punës rreth Kartës

3. Shtojca

- ▶ f ff ffffffff fff ff ffffffff ffffffff fff ffffffff ff ffffffff fff fff ffffffff ffff
- ▶ f fff ffffffff fff ffffffff fff fff ffffff iut fillojnë me ne: Kfffffff ffffff fff ffffff
- ▶ fff ffffffff fff ff ffffffff fff ffffffff fff ff ffff

Parathënie

ffffff fff ffffffff ffffffff fffff fff fffff fffff ffffffff fffff fffff fff fffff
f fff ffffffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff
ffffff fffff ffffffff ff fff ffffffff ffffffff fff fff fff fff f fff fffff ffffffff fffff ff fffff
fffffff fffff ffffffff fffff fff ff ffffffff ff ffffffff ffffffff fffff fff ffffffff fff fffff
fffffff fff

f ffffffff ffffffff fff fffff fffff fffff ffffffff ffffffff f ffffffff fff fffff fff ff
fffffff fff ff fff ffffffff fffff ff **Kartës për Edukimin për Qytetari Demokratike dhe për Edukimin
për të Drejtat e Njeriut (në vijim: Karta).**ff ff fffff ffffffff fffff fff fffff fffff ff
fff fffff fffff ffffffff f fffff fff fff ffffffff fffff fffff fffff ff fffff fff fffff ff
fffffff fffff ff f fff ffffffff fff fff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff ff
fffffff fffff ffffffff fffff fffff fffff fffff

Materiale edukative që lidhen me Kartën e Këshillit të Europës për Edukimin për Qytetari Demokratike (EQD) dhe për Edukimin për të Drejtat e Njeriut (EDNJ)

f fffff ffff fffff fffffffffff ffffff ff fff ffff fff fffff f fffffffffff fffff fff fffffffffff fffff
ffff fff ffff fffffffffff fffff ff fff fff

DEMOKRACIA DHE TË DREJTAT E NJERIUT FILLOJNË ME NE!

ffff fffffffffff fffffffffff fff fff ffffff fff fffff fff fff fff

Kartë për të gjithë

f ff fffffffffff fff ff fffffffffff fffffffffff fff ffffff ff fffffffffff fffff ffff ffff ffff ffff
ffff fffff ff fffff fffffffffff ff fff fffffffffff ffffff ff ffffff fffff fffffffffff fffffffffff fff ffff fffffffffff ff
ffffffffff fff ffffff ff fffffffffff ff ffffff fffffffffff ffffff fffffffffff fffff fffffffffff ff ff fffffffffff
ffffffffff fffff fffffffffff fffff fffff

Poster

f fffffffffff ff fffff ffff fff fffff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff ffffff f fff fffffffffff fff ff fff fffff fff ffff ff
ffffffffff fffffffffff ffff ffffff ff fffffffffff ffff ffff fff ffffff fff fff fffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff
f fffffffffff fffff fffff ffff f fffffffffff f ff ff fffff fffffffffff f fffffffffff fffffffffff f fffff fffff fff
fffff fffff ffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff ff fffffffffff ffff fffff fffffffffff fffffffffff ffff ffff f fff ff
ffff fffffffffff fff fffffffffff fff fffffffffff fffff fff fffff fffffffffff ffff fff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff
fff ff fffffffffff ë EQD/EDNJ në 12 fjali, postff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff e1ffffffffff
f fff ffff fffff fffff ff ff fffffffffff f f

UDHËZIME PËR MËSUESIT

f fffff ffff fffff fffff ff fffff fffff fff ff fffffffffff ff fffffffffff fffffffffff fff fffffffffff ffffff
ffffffffff ff fffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff ffff fffffffffff fffffffffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fff eflktuar për punën e bërffffffffff ff fffff ff

Karta e Këshillit të Europës për edukimin për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut = Kartë për edukimin për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut = EQD/EDNJ.

f ff ffffffff fff ff fffffff f fffffff fffffff ffffffff fffffff fff f f fffffff fffffff
ffffffff fffffff fff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fff ff f f

f ff ff ff ff ff fffffff fffff fffffff fffffff f fffffff ff fffffff fffffff fffff fffff fffffff
f fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ff fff ff
fffffff fffffff fffff fffff ff fffffff fffff f fffffff fffffff fffff fff ff f
ffff ff fffffff fffffff fffffff fffff fffffff fffffff ff fffffff fffff fffffff
fffff ff fffffff ff ff fffff fffffff ff ff fffffff fffffff ff fffff fffff ff fffffff fffffff fffffff
ff fffffff fffffff fff fffffff f f

f fffffff ff fffff ff fffffff fffffff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff
fffffff fff fffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffffff fffff fffff fffff ff
f ff fffff fffffff fffffff fffffff ff fffff fffff fffff fffffff fffff ff fffffff fffffff
ffff fffffff fffffff ff fffffff fffffff fff ff fffffff fffff fffffff fffffff fffffff
ff fffff fffff fffff fffff fffffff fffff ff ff fffffff fffff fffffff fffffff
fffff f fffffff fffff fffffff fffffff fffff fffff fffffff fffffff f fffffff fffffff
ff fffff fffff ff fffffff fffff fffff fffffff fffff fffffff ff ff fffff ff fffff fffff fffff ff
ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffff f f f fffff f fffff fffff fffff fffff ff
fffffff f fffffff fffffff ff f fffff f fffffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff ff
fffffff ff ff fffff fffffff ff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff

f ff fffffff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff f fffffff ff ff fffffff ff
fffffff fffff fffff fffffff fffffff fffff fffffff fffffff fffffff ohet me fjalët fffff f fffffff fffff fffffff
f fffffff fffffff fffffff fffffff ff f f fffffff fffff fffffff ff ff ff fffffff
ff fffff ff fffffff fffff ff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff
ff fffffff ff fffffff fffff fffffff ff fffffff fffff fffffff fffff fffff f fffffff fffff fffff
ff ff fffff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ff

f

► fff ffffffffff ff ffffffffff

f ff ffffff ffffff ffffffffff ff ffffffffff ffffffffff ffffffffff ff fff fffffff fffffff fffffff ff
ffffffffff ffffffffff ffffffffff ffff fffffff ffff ff fffff ffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff
fffffff fffffff fff ffff f ffff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff
fffffff fffffff fffffff ff fffffff fffffff ff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff
f fff ff fff fffffë planifikfff fffffff f fffffff fffffff fffffff ffff ff fffffff fffffff ff ff fffffff fffffff
f fffffff ff fffff ffff fffffff fff fffffff fffffff fffffff ff fffff fffff fffffff fffffff ff fffffff fffff fff
fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ff ff fffffff fffffff fff fffff ffff

f f fff fffffff fffffff ff fffffff fffffff fffffff f f ffff ff fffff fffffff fffffff fff fffff ff fffffff
ffffffffff fff fffffff ff fffffff fffff fff fffffff ffff fffffff fffffff fffff ffff fffff ff fffffff fff
ffff f fff fffffff ffff ff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffffff ff fffffff f fffffff fffffff
fff ff fffff fffff ffffffffff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fff fff
fff fff fffff fffffff fffffff fffffff ff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fff
fffffff fffffff ff fffffff f fffffff fffff fffff fffff fff fffffff ff ff fffff fffffff fffffff fffffff
fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff ff ff f fff
fff ffff fffffff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffff fff f f f f

f fffffff fffff fffffff fffff fff fffff ff fff ff fffffff fffffff fffff f fffffff ff fffff fffffff fffffff ff
fffffff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffffff fffff fffff fffff fffff fffff ff
fff ff fffffff ff ff fff fffffff fffffff ff fffff fffffff fffffff ff fffff ff fffff fffffff fffff
fffff fff fffffff ff fff ff fff fffffff f fffffff fffffff f fff fffff ff fffffff fffffff fffff fff
fffffff fffffff fffffff fffff fffffff fffffff ff fffff ff f fffff ff ff fffff f fffff f

f ff f fffffff fffff fffffff fffffff ff fffffff ff fffffff fffffff fffffff ff f fffffff fffffff
fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffffff fffff fffffff fffff ff fffffff fffffff ff
fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff

 Pyetjet për reflektim janë burim për reflektim individual ose pikënisje për shkëmbim e **diskutime** në grup. Ato mund të përdoren edhe si pikënisje për ushtrime e detyra të tjera që i trajtojnë çështjet më në thellësi.

 Ide për veprim janë detyra të vogla, që mund të realizohen individualisht ose në një grup. Në rastin e dytë, ato mund të shërbejnë si hapi i parë i një bashkëpunimi, që vijon më tej me ndërmarrjen e **veprimeve me grupin**.

Kompas

Një manual për edukimin e të drejtave të njeriut me të rinjtë

www.coe.int/compass/

Ky është një manual për edukimin e drejtave të njeriut, që u ofron drejtuesve rinorë, mësuesve dhe edukatorëve të tjerë, profesionistë a vullnetarë, me ide konkrete dhe veprimtari praktike për të angazhuar, për të përfshirë dhe për të motivuar të rinjtë të formojnë një vetëdije pozitive për të drejtat e njeriut, në jetën e tyre dhe në bashkësitë ku jetojnë. Ai bazohet në metodat praktike të arsimit jo formal që vënë theksin në nxënësit, në mjedisi dhe shqetësimet e tyre. Kompas është përkthyer në më shumë se 30 gjuhë.

www.coe.int/edc

fffff fffff fff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff fffff
ff fff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff ff fff ffffffff ffffffff fffff

EQD/EDNJ Volumi I Edukimi për demokraci – Materiale ndihmëse për edukimin për qytetarinë demokratike dhe të drejtat e njeriut, për mësuesit.

Manuali trajton çështjet themelore të EQD/EDNJ, objektivat dhe parimet e tij bazë dhe zhvillimin e një metode gjithëpërfshirëse për edukimin për demokraci dhe për të drejtat e njeriut.

EQD/EDNJ Volumi II Të rritemi në demokraci – veprimtari mësimore për qytetarinë demokratike dhe të drejtat e njeriut për arsimin fillor.

Nëntë njësi mësimore të përfshira afërsisht në katër veprimtari ofrojnë, hap pas hapi, udhëzime, të shoqëruara nga fletë pune për nxënësit dhe informacion ndihmës për mësuesit. Manuali ofron një kurrikul të plotë vjetore, të vlefshme për nxënësit e arsimit fillor (klasa 4-6, në përgjithësi moshë 6-9).

EQD/EDNJ Volumi III Të jetosh në demokraci – Veprimtari mësimore për arsimin e mesëm të ulët.

Ky volum ruan të njëjtën strukturë me volumin e mësipërm dhe është i vlefshëm për nxënësit e arsimit të mesëm të ulët (klasat 7-9, përgjithësisht moshë 10-15 vjeç).

EQD/EDNJ Volumi IV

Të marrësh pjesë në demokrati – Veprimtari mësimore për arsimin e mesëm të lartë për qytetarinë demokratike dhe të drejtat e njeriut.

Edhe ky volum ruan strukturën e njëjtë me të tjerët dhe është i vlefshëm për nxënësit e arsimit të lartë (klasa 10-12, përgjithësisht mosha 16-18 vjeç).

EQD/EDNJ Volumi V Të eksplorojmë të drejtat e fëmijëve – Nëntë projekte të shkurtra për arsimin fillor.

Manual me instrumente për mësimdhënien e të drejtave të fëmijëve në arsimin fillor (nëntë vitet e para të shkollimit). Ky manual mund të përshtatet dhe të shërbejë si burim frymëzimi edhe për grupmosha më të rritura. Edhe ky manual përfshin veprimtari mësimore dhe material mbështetës për to. уроків, так і довідкові матеріали.

EQD/EDNJ Volumi VI

Të mësojmë demokracinë – Një përmbledhje modelesh për edukimin për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut.

Përmbledhje veprimtarish praktike dhe modelesh për EQD/EDNJ në shkollë dhe jashtë saj. Duke ofruar shembuj dhe rrugë për të kuptuar parimet e përgjithshme të demokracisë dhe të drejtave të njeriut, këto modele sigurojnë edhe mjedisin për të motivuar nxënësit për të qenë aktivë në këtë drejtim. Shumë prej ushtrimeve mund të përshtaten për grupmosha dhe nivele reflektimi të ndryshme.

yyyyyy

Libraria online e Këshillit të Europës

book.coe.int/

MATERIALE TEORIKE SHITESË

Kompasito, Kreu I, II dhe V

Kompas

EQD/EDNJ Volumi I: Materiale në ndihmë të mësuesit për edukimin për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut

MUNDËSI TRAJNIMI

www.coe.int/pestalozzi/

www.coe.int/youth

► “Kar” “K” është gjithë: I

tit “K” “K” është gjithë”, si dhe disa ide si t “K” “K” është gjithë”. Kjo k “K”

1. Pse është e nevojshme një kartë?

•

•

-
-
-

•

•

•

•

•

•

•

•

-

f ff fff ff fffff fff fffffffffff fff ffff f fff f fff fffff fff fffffffffff fffff fffff ffff ff f
 ffff fffffffffff fffff f ff fffff ffff ffff fffff fffffffffff fff fff fffff fff fffff fffffffffff fffff f
 fff ffff fffffffffff fff fffff fffff f fffffffffff ffff fffff fffff fff ffff fff fffffffffff fff ffff f f

Kompasito, Kapitulli IV

17. Për kë janë më të rëndësishme?

Veprimtari që synon ndërtimin e një konsensusi në lidhje me pyetjen në fjalë, lidhur me të drejtat në Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijës dhe të kuptuarit e karakterit universal, të patjetërsueshmërisë dhe të ndërvarësisë së të drejtave të njeriut.

EQD/EDNJ Vëllimi VI: Të mësojmë demokracinë, Kapitulli 3,

3.4. Udhëtimi me balon.

Veprimtari që kërkon vendosjen e përparësive të të drejtave për të reflektuar për patjetërsueshmërinë e tyre dhe se si heqja arbitrare e të drejtave të njeriut të çon në diktaturë.

TË DREJTAT E NJERIUT, NEVOJAT DHE DËSHIRAT

f ff ff fffffffffff fffff fff ffff fffff fffffffffff fffff

lidhjen ndërmjet nevojave njerëzore dhe të

f ffff fff fffffffffff fffffffffff fffff fff fffff f fffffffffff fffff fffffffffff fffffffffff
 fffff fffff

□ f f f fffffffffff fffffffffff fffff fff f fffff ff fffffffffff fffffffffff fff ff fffff
 fffff ffff f fffff **Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijës.**

drejtave të njeriut.

f fffffffffff fffff fff f fffff ffff ffff f fffff fffffffffff fffffffffff fffff ffff ff fffff fff ffff f ff
 fff fffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff **në ndryshimin që ekziston**
ndërmjet të drejtave, nevojave dhe dëshiraveff

- U kërkonti të rinjve të lexojnë përsëri listën e tyre të nevojave
- U kërkonti atyre të mendojnë nëse në listën e tyre ka ndonjë “nevojë”, të cilën ata nuk e gjykojnë të domosdoshme për jetën e tyre të sotme: ato që nuk janë të domosdoshme janë dëshira dhe, si të tilla, nuk bëjnë pjesë, domosdoshmërisht, në listën e të drejtave. Ju mund të jepni shembuj për të bërë të qartë ndryshimin ndërmjet tyre:
  - f Çdo njeri ka të drejtë të jetojë në kushte të mira, pra ka nevojë të ketë rroba të ngrohta në dimër. Megjithatë, kjo ndryshon nga dëshira për të pasur veshje të modës së fundit.
  - f Çdo njeri ka të drejtën e shëndetit, që buron nga nevoja për ngrënë gjëra të ushqyeshme dhe të

Kompasito, Kapitulli IV,

27. Udhëtimi drejt një toke të re.

Veprimtari që kërkon vendosjen e përparësive për çfarë është thelbësore për mbijetesë e zhvillim, për të ndarë nevojat dhe dëshirat dhe për të lidhur nevojat njerëzore me të drejtat e njeriut.

EQDEDNJ VI: Të mësojmë demokracinë, Kapitulli 3,

3.5. Dëshirat dhe nevojat.

Lojë me karta për të ndihmuar lojtarët të kuptojnë ndryshimin ndërmjet gjërave që ata dëshirojnë ose do të dëshironin t'i kishin dhe atyre për të cilat ata kanë me të vërtetë nevojë.

shëndetshme. Megjithatë, kjo ndryshon nga dëshira për të ngrënë ëmbëlsira gjatë gjithë ditës.

Në përmbledhjen e Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijës trajtohen disa koncepte, të cilat mund të jenë të vështira për t'u kuptuar menjëherë nga të gjithë të rinjtë. Ata mund të trajtohen më gjerësisht në një kohë tjetër, në kuadrin e referencave të tjera, që përfshihen në Kreun e 5-të:

- Diskriminimi > Përfshi gjithsecilin
- Dhuna dhe abuzimi > Respekto dinjitetin njerëzor

TË DREJTAT E FËMIJËVE

Të drejtat e fëmijëve nuk përmenden në mënyrë të veçantë në Kartë, por trajtimi i tyre mund t'ju

A mendoni se keni nevojë për ndonjërin prej këtyre gjërave, sepse jeni ende fëmijë?
Nëse po, për cilat keni nevojë?

ndihmohë për t'i sjellë çështjet e të drejtave të njeriut më pranë botës së të rinjve.

Kur ne i referohemi elementeve që u takojnë **në mënyrë të veçantë me fëmijëve (ende jo të rritur)**, është e rëndësishme të kujtojmë që të drejtat e fëmijëve, sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijës (1989), mund të ndahen në tri kategori të përgjithshme:

- Të drejtat që lidhen me **mbrojtjen**.
- Të drejtat që lidhen me **sigurimin e kushteve**.
- Të drejtat që lidhen me **pjesëmarrjen**.

Pjesa më e madhe e nevojave të veçanta të fëmijëve ka të bëjë me **mbrojtjen** e të miturve (nën moshën 18 vjeç) nga abuzimet, braktisja dhe shfrytëzimi, për arsye të dobësisë dhe të pamundësisë së tyre për t'u mbrojtur. Disa të tjera, edhe këto të lidhura me nevojat e veçanta të fazave të zhvillimit në të cilën ndodhen fëmijët, kanë të bëjnë me nevojën që ata kanë për t'u **siguruar kushte** të tilla, si arsimim dhe kujdes shëndetësor. Këtu është e rëndësishme të bëhet e qartë se të drejtat e fëmijëve janë formuluar pikërisht duke mbajtur parasysh kërkesat e veçanta për përkujdesje. Kjo nuk do të thotë se të rriturit (qeniet njerëzore në përgjithësi) nuk i kanë këto të drejta. E drejta për të luajtur është e vetmja e drejtë e fëmijëve, që nuk gjendet në Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut. Ideja e **pjesëmarrjes** së fëmijëve zhvillohet më tej në Kapitullin 3.

TË DREJTAT E FËMIJËVE

- www.coe.int/children
- www.unicef.org/magic

Kompasito,

1.2. "Cilat janë të drejtat e fëmijëve?"

EQDEDNJ Vëllimi V

Të eksplorojmë të drejtat e fëmijëve, Pjesa II

MBROJTJA E FËMIJËVE

f fffff fffffffffff fff ffffff fff fff f fff fffff fff fffff fffff fffffffffff fffffffffff fffff ff
ffff fffffffffff ffff ffff f fff fffff fff fff fffffffffff fff fffffffffff fffffffffff ffff fffffffffff f fffffffffff
ffff ffff fffff fffffffffff ffff fff fffff fffff fffffffffff fff fffffffffff f fffffffffff fff ff

- f ff ffff fffffffffff fff fffff ff ff fff fffff ff ff ff fffff fff fffff f fffffffffff fff fffffffffff
fff fff fffff ff fffffffffff f fffffffffff ff ff fffffffffff fffff fffff ff fffffffffff fffffffffff f fffffffffff
ffff fffffffffff ff ffff fff fffffffffff fffff fff fffff fffff fff fffffffffff ff fff fffffffffff fffffffffff ff
ff ffff f fff fff fff fffffffffff fffffffffff fff fff fffffffffff ff fffffffffff a fffffffffff fffffffffff
fff ffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fff f ff fffff ffff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff
ffffffffff fffffffffff f fffffffffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff f ff ff ff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff f ff ffff ff fffff fffffffffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff
ffffffffff ff ffff fffffffffff fffffffffff ff f fff fffff fffffffffff f fffffffffff fffffffffff ff fff ff
- f fffffffffff fffffffffff fffffffffff ffff ff ff f fff fffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff
ffff fffffffffff fffff fffffffffff ff f fffffffffff fff fff fffffffffff fffffffffff f fffffffffff fffff ff
ffffffffff fffff fffff fffffffffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff
fff f fffff

ffffffffff fffffffffff ff fffffffffff fffff ff ffff f fff fffff f fffffffffff f ff fffffffffff f fff ff fffffffffff
ffff ffff f fff fff fff fffff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffff fffff fffff fffff f ff
ffffffffff fffff fffff fff fffffffffff f fff

Kompas
Kahal kundër UK.
Simulim që ka në bazë një rast real të shqyrtuar nga Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut.

SISTEMET E ZHVILLIMIT DHE TË MBROJTJES SË TË DREJTAVE TË NJERIUT

- **Kompasito**
f fffffffffff ff fffffffffff ffff ffff fffffffffff fff f
- **Eksploro dhe vepra për të drejtat e njeriut:** explorehumanrights.coe.int
f ffff fffffffffff fff fffff fffff fffff fff fffff ffff fff fffff fffff ff fffff f f
fff fffffffffff ffff ffff f fff fffff fffffffffff fffff fffff f fff fffffffffff
- **Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut:** www.echr.coe.int/ECHR/
f fffffffffff ff fffffffffff fffff fffff f f fffffffffff f f fffffffffff ffff
f ff fff fffffffffff fffff fffff f ff fffff ff fffffffffff ffff ffff f fff fff ff fffff fff

PËRGJEGJËSITË

ffff ffffffff fffffff ffffffff ffffffff ffffffff fffff fffff fffff

ffff fffffff effffff ffffffff ffffffff ffffffff fffff ffffffff ffffffff fff fffffff fff ffff fff ff
ffffff ffffffff fffff ffffffff ffffffff ffffffff fffffff fffff fffff ffffffff ffffffff fff effffff ffffffff ffffffff
f fff fffff fffff fffff fff fffff ff fffffffffff ffffffff fffff fff ffffffff fffff fff ffffffff ffffffff
fff ffffffff ffffffff fffff ffffffff ffffffff ffffffff ff fffffff fffff fff fffff ffff ffff f fff fff ff
ffff ff f fffff

Kompasito, Kreu IV

40. Fjalë që lëndojnë.

Diskutim për të kuptuar kufijtë e lirisë së shprehjes dhe për të reflektuar për shkaqet dhe pasojat e gjuhës fyese.

PJESËMARRJA

f fffff ffffffff fffffff fff fffff fff ffffffff fffff fffff ffffffff fffff fffff fffff fffff fffff
ffff fff ffffffff ffffffff ff fffff

Kompasito, Kreu IV

13. Çdo votë vlen.

Simulim për të kuptuar thelbin e zgjedhjeve të ndershme dhe demokratike dhe të mekanizmave të votimit demokratik.

fff ffffffff fffff fffff fffff fffff ff ffffffff ffffffff fffff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff
ffff ffffffff ffffffff ff ffffffff fff f ffffffff ffffffff fffff fffff ffff fffff

- Përpara se të lexoni shembullin e dhënë nga personazhet, pyesni të rinjtë në grup nëse mendojnë se e kanë të drejtën e pjesëmarrjes
- Kërkoni nga grupi ide për mënyra të tjera për të ndryshuar komunitetin. Plotësoni listën e ideve pas leximit të shembullit

fff fffff ffffffff fff fff ffffffff ffffffff fff ffff f ffff f ff fffff ffffffff ffffffff fff fffff ff fff ff
f ffff fffff ffffffff ffff ffff ffffffff ffffffff f fffff ffffffff fffff

- fffff fff ffffffff fffff ffffffff ffffffff ff fffff ffffffff fff ffffffff ffffffff fff ffffffff ff fffff
- ffffffff fffff
- ffffffff ffffffff ffffffff fff f fff
- ffffffff fffff
- fffff fff ffffffff ff ffffffff
- fffff fff ffffffff fffff ffffffff fff ffff fffff ff fff ffffffff fffff fffff

f ffff ffff ffffffff ffffffff ffffffff fffff fff ff fffff fff fff fff ffffffff ffffffff fff fff ff fffff
ffffff ffffffff ffffffff fffff f ff ffffffff fff ffffffff fff ffffffff fffff fff f fffff fffff ffffffff ff
ffff f fffff fff ffff ffffffff ffffffff ffffffff fff ffffffff ffffffff ffffffff fffff fffff ffffffff ff ff
fff fffff ffffffff fffff fff fffff fff ffff ffff fffffffffff ffffffff ff fffff ffffffff ffffffff f ffffffff ff
fff ffffffff fff ffffffff ffff fffff

aftësitë në zhvillim të fëmijëveff

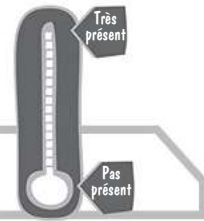

5. Cilat janë parimet e të drejtave të njeriut dhe të demokracisë?

RESPEKTIMI I PARIMEVE

A respektohen këto parime në grupin tuaj?

Në këtë kapitull, të ndarë në pesë tema, trajtohen parimet ose vlerat themelore të EQD/EDNJ. Barometrat shërbejnë për vlerësimin nga këndvështrimi i të rinjve, i shkallës në të cilën këto parime janë të pranishme në grup.

- ..... efi ..... ë identifi .....
- ..... ë "moho" .....
- o .....
o .....
o .....
- ..... a janë "sh" ..... "anishme":
o .....

Ju mund të përdorni disa prej veprimtarive, nëse dëshironi të trajtoni me hollësi të gjithë parimet.

VLERËSO DIVERSITETIN

EQD/EDNJ Vëllimi VI: Të mësuarit e demokracisë, Kapitulli 1

1.4. Një buqetë me lule.

Veprimtari artistike për të vlerësuar faktin që njerëzit në një grup janë, njëherazi, të veçantë e të ndryshëm, por që japin ndihmesën e tyre për fuqizimin tërësor të grupit.

Cili është imazhi që media, në vendin tuaj, u jep njerëzve në minoritet, të cilët janë të ndryshëm nga shumica?

Cili është imazhi që media duhet të japë për ta?

Kompasito, Kapitulli IV

38. Cili qëndron pas meje?

Një lojë hamendësimi për të diskutuar lidhjet ndërmjet stereotipave, paragjyqimeve dhe diskriminimeve dhe për të analizuar rolin e medias në rritjen e stereotipave dhe paragjyqimeve.

Kompasito, Kapitulli IV

35. Çfarë pëlqej dhe çfarë bëj?

Diskutim për të njohur pasojat e stereotipave gjinorë.

7. Djemtë nuk qajnë.

Veprimtari për të diskutuar stereotipat dhe barazinë gjinore.

EQD/EDNJ Vëllimi VI: Të mësuarit e demokracisë, Kapitulli 4.

4.6. Ne jemi të gjithë të barabartë, por disa janë më të barabartë se të tjerët.

Veprimtari "skicim dhe reflektim", për të identifikuar dhe për të analizuar arsyet për diskriminimin, duke u përqendruar në faktorët ekonomikë-shoqërorë.

JEPUNI TË GJITHËVE SHANSE TË BARABARTA

- " A njihni të rinj që përballen me vështirësi të ngjashme me ato të Uilliamit? A janë ata të kënaqur, sa Uilliami, me të qenit pjesë e grupit?
- " Çfarë mund të bënim si grup, nëse një individ me aftësi për të nxënë do të bëhej pjesë e tij?

aftësi të ndryshme ose me nevoja të veçanta

Kompasito, Kapitulli IV

5. Symbyllurazi.

Simulim për të kuptuar të drejtat dhe nevojat e veçanta të të rinjve me aftësi të kufizuara.

Kompasito, Kapitulli IV

28. Folësi pa zë.

Lojë me role për të kuptuar vështirësitë e njerëzve me aftësi të kufizuara dëgjimi dhe nevojat për diskriminim pozitiv.

Kompas, Kapitulli II

Shikoni aftësinë!

Veprimtari praktike për të nxitur empatinë (aftësia për të vënë veten në pozicionin e tjetrit) me njerëzit me aftësi të kufizuara. Çështjet e trajtuara përfshijnë pengesat me të cilat përballen njerëzit me aftësi të kufizuara, për t'u integruar në shoqëri dhe perceptimi i të drejtave të tyre si të drejta njerëzore.

□ Eksploroni lagjen tuaj. Shënoni në një hartë vendet tuaja të parapëlqyera [...]

- Kërkoni nga grupi të hulumtojnë hartën e vështirësive në komunitetin ku jetojnë.
- Sigurohuni që përfundimet të mund të trajtohen diku ku mund të merren parasysh:
  - Një shoqatë që punon me njerëzit me nevoja të veçanta, e cila mund të luftojë për ndryshime.
  - Një organi të këshillit të qytetit, që ka për detyrë të kujdeset për kërkesat e qytetarëve.

DIVERSITETI, STEREOTIPAT DHE PARAGJYKIMET

Përveç shembujve të veçantë, është e rëndësishme që të krijohet edhe mundësia për të folur për ndryshimet dhe larminë në përgjithësi. Në këtë fazë mund të trajtohen edhe stereotipat dhe paragjykimet.

- Jepni ide për të gjitha arsyet e mundshme pse dikush mund të vlerësohet i ndryshëm. Përpiquni të shtoni edhe arsye të tjera, të cilat nuk janë trajtuar në diskutimet e mëparshme.

EQD/EDNJ Vëllimi VI: mësuarit e demokracisë, Kapitulli 4, 4.5. Të gjithë kemi paragjykime.

Lojë për t'u njohur dhe për të pyetur rreth stereotipave dhe paragjykimeve për të tjerët.

EQD/EDNJ Vëllimi VI: Të mësuarit e demokracisë, Kapitulli 5, 5.2. Përrjashtimi.

Lojë për t'u njohur me çështjen e diskriminimit.

Kompasito (Kapitulli IV. 29) **dhe Kompas** (Kapitulli 2)

Hidh një hap përpara.

Simulim për të zhvilluar empatinë me të tjerët që janë të ndryshëm dhe për të rritur vetëdijen për pabarazinë e shanseve në shoqëri.

RESPEKTO DINJITETIN NJERËZOR

Të punojmë me idenë se të gjithë ne jemi njëlloj të barabartë.

EQD/EDNJ Vëllimi VI: Të mësuarit e demokracisë 3.2. Fijet.

Veprimtari për të nxjerrë në pah origjinën dhe historinë e qenieve njerëzore.

fff fffff fff ff fff fffff fffff fff fff ffffff fffff fff ffffff fffff fffff ffffff fffff
ff fffff ffffff ffffff ff ff ffffff dhjes së konff ffffff ffffff fffff "Jeto në paqe" fffff ffffff ff
f fff ff fff ffffff fffff ffffff ff ffffff ffffff ffffff fffff fffff ffffff ffffff ffffff
ffffffffff fffff fff

Kompasito, Kapitulli IV
30. Beteja për portokallin.

Kjo veprimtari synon të nxisë diskutime për nevojën e komunikimit në një situatë konflikti dhe reflektimet për strategji për zgjidhjen e konflikteve.

11. Gjigandi.

Veprimtari negocimi në grup, për të diskutuar për çështjen e të drejtave të barabarta dhe procesin e negocimit për paqe.

EQD/EDNJ Vëllimi VI *Të mësuarit e demokracisë*, Kapitulli 8

8.2. Një metodë e strukturuar për zgjidhjen e konfliktit. Ushtrim për të mësuar teknikat e zgjidhjes së konfliktit në gjashtë faza.

8.6. Ndëshkim apo zgjidhje pozitive e konfliktit.

Detyra për të zhvilluar potencialin krijues të të rinjve në zgjidhjen e konflikteve dhe për t'i nxitur ata të marrin pjesë në procesin e vendimmarrjes që lidhet me të. Kjo veprimtari mund të lidhet lehtë me atë të shembullit të bashkëmoshatarëve mediatorë.

6. Kush merr pjesë në edukimin për qytetari demokratike dhe në edukimin për të drejtat e njeriut?

EDUKIM PËR TË GJITHË

f fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffff

- f fffff
- f fffff
- f fffff
- f fffff
- f fffff

BURIMET E ARSIMIMIT

- f fffff

- f f fff fffffffftffffffft **Kapitulli 3f**
 f ffff fffffffftffffffft fffffffftff ff fffff
 f ff fffffffftffffffft fff f fffffffftffffffft ffff ffff onfliktfff
- fffffffft ffff fffffffft fffffffft fffffffftffffffft fff ff
 f fffffffft fffffffft fffffffft ffff.fff f fffffffft ffff
 f fff fffff fffffffft fffff ffff ff fffffffft fff fffffffft
 f fff fffff fffffffft fffff ffff fffff fff fffffffftffffffft ffff

 EDUKIMI NDËRMJET MOSHATARËVE dhe VEPRIMI

Komposito
 ffff fffffffft fff ff fff fff fffff ffff fffffffftffffffft fffffffftffffffft fff fffffffft ffff ffff ff ff
 fff fffffffftffffffft fffffffft fffffffft fff ff f ff

7. A i respektojnë shkollat dhe organizatat e tjera të drejtat e njeriut dhe demokracinë?

PARIME

 fffffffft fffffffftffffffftffffffftffffffftffffffft fffffffft ffffft fffffffft ffffft ffffft
 ffff fff ffffft fffffffft fffffffft f fffffffft fffffffftffffffft

- fffffffft ff fffffffftffffffftffffffft fffffffft fffffffft ffffft ffffft **Kapitullin 5f**
 f fffffffft fffffffft ffffft fff ff ff f f fffffffft fffffffft ff ffffft ffffft fff ffff fffffffft ffffft

 fffffffft fffffffft fff ffffft fff ffffft ffff fffffffft fff fffffffftffffffft ffffft fff ffffft
 fffffffftffffffft ffffft fffffffft fffffffft ffffft fffffffft fffffffft ffffft ffffft f fff ffffft fffffffft ff
 ffffft fffffffft

f fffffffft f fffffffft fffffffft e flectim na munfffffffft fffffffftffffffft ffffft fffffffft ffff fffffffft
 fff ffff fff fff ffff ffff f fff ffffft fff ffffft fffffffft fffffffft fffffffft ffffft ffffft fffffffft fff ffff fffffffft ffffft
 ffffft fff fffffffftffffffft fffffffft fffffffft fffffffft ffffft fffffffft

- fffffffft fffffffft fffffffftffffffft ffffft ff f
 f fffffffftffffffft fffffffftffffffft fff ffff ffff ffff ff fff fffffffft f ff fffffffft fffffffft
 f fffffffft fff f ffffft ff ffffft fffffffft f fff ffffft fff fffffffftffffffft fffffffft fffffffft

PËRJETIMI I DEMOKRACISË DHE I TË DREJTAVE TË NJERIUT

 ffffft fffffffft fff fffffffft fffffffftffffffft fff ff fff fffffffft ff ff fffffffftffffffft ffffft fffffffft
 ffffft fff
 ffffft ffffft fffffffft fffffffft fffffffft ff
 fffffffft ffffft fff fffffffftffffffftffffffft

QEVERISJA DEMOKRATIKE NË INSTITUTIONET ARSIMORE

EQD/EDNJ Vëllimi I: *Edukimi për demokraci, Njësia 1.*

1. Politika, demokracia dhe qeverisja demokrate në shkollë.

Qeverisja demokratike në shkollë: www.coe.int/edc

8. Çfarë mund të bëjmë për të zhvilluar edukimin për qytetari dhe për të drejtat e njeriut?

“Kartë për të gjithë” përfundon me ide të veçanta për mënyrën si mund të përmirësohet EQD/EDNJ. Megjithatë, grupi, gjatë leximit të saj, do të ketë gjetur edhe vetë ide për veprim, veçanërisht nëse ai ka pasur mundësi të thellohet më tej në çështje të caktuara.

BASHKËPUNIMI

Kjo Kartë provon që bashkëpunimi mund të funksionojë [...]

- Që bashkëpunimi ndërkombëtar të jetë më shumë i lidhur me interesat e të rinjve, përpiquni t’i nxisni ata për të menduar për shembujt me të cilët ndeshen në jetën e tyre
  - A jeni në dijeni të ndonjë përvoje ndërkombëtare ose shkëmbimi ndërmjet nxënësve (binjakëzim shkollash, shkëmbime gjuhësore, muzikore etj.)?
  - Ç’mendonit për mundësitë për bashkëpunime ose shkëmbime jashtë shkollës?
  - Pse është e rëndësishme të njihemi me njerëz nga vende të tjerë dhe me mënyrën e tyre të jetesës?
  - Pse është e rëndësishme të njohim gjendjen e të drejtave të njeriut në vendin tonë dhe në vende të tjera?

Pyetja e fundit mund të lidhet me idenë e përgjegjësisë ndërmjet të drejtave tona dhe të drejtave të të tjerëve, që është shumë e rëndësishme në kuadrin e globalizimit.

EQD/EDNJ Vëllimi VI:

Të mësuarit e demokracisë, Kapitulli 4

4.8. *Globingo: “Një qenie njerëzore i përket të gjithë botës”.*

Lojë Bingo për të treguar se një qenie njerëzore është pjesë e të tërë botës.

Kompas, Kapitulli 2

Kujdes, ne po vëzhgojmë.

Veprimtari për të mësuar për koston shoqërore, ekonomike dhe mjedisore, në nivel global, të një bluze pambuku.

Jashtë shkollës ekzistojnë mundësi të shumta për shkëmbime ndërmjet njerëzve në nivel ndërkombëtar, të cilat mund të jenë interesante si për mjediset arsimore formale, ashtu edhe për ato jo formale.

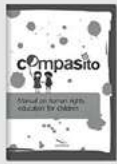
HULUMTIMI

fffff fffff ffffff ffff fff ffffffff ffff fff ff ffffffff ffffffff fff ff f
 ffff ffffffff

- f fffff fffff ffffffff effff ffff fff ffffffff fffff
 f f fffff ffff fffff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff
 f fff ffffffff fff ffffffff fffff f ff ff ffffffff ffffffff ffffffff ffffffff
 ff ffff ffffffff ffffffff ffffffff fffff

fffffff ffffffff ff ffffffff ffffffff fffff fffff ff ffffffff ffff f fffff ffffffff
 ffff f fffff ffffffff ff fffff ff ffffffff ffffffff ff fffff ffffffff fffff ffff fff ffff fff fffff
 f ff ffffffff ffffffff f

ffff ffffffff fff ffffffff ff fffff f ff ffff ff fffff **Kapitullin 5** fffff ffffffff fffff fffff ffff ff fffff f
 f ffffffff fffff ffff ff fffff ff ffffffff ffffffff ffff ff ffffffff ffffffff ffffffff f
 ffff ff f ffffffff fffff fff ffff ffffffff ff ffffffff ff ffffffff fffff fff ffffffff ffffffff fffff fffff ff ff

Kompasito, Kapitulli V
 23. Të vendosim të drejtat në hartë.
 Ushtrim për të lidhur të drejtat e njeriut me vendet në jetën e përditshme të të rinjve dhe për të nxitur vlerësimin e klimës së të drejtave në komunitet

Kompas
 Ndrysho syzet.
 Ushtrim i thjeshtë, në kuadrin e të cilit, të rinjtë dalin jashtë mjedisit të shkollës dhe përpiqen të eksplorojnë realitetin përmes syve të dikujt tjetër.

EQD/EDNJ Vëllimi I
 Edukimi për demokraci, Pjesa 3, Unit 2,
 Kuti veglash për nxënësit.
 Udhëzime fillestare për të rinjtë për kryerjen e intervistave, anketimeve dhe kërkimeve në internet.

NDARJA E PËRVOJAVE

f ffffffff fffff ffff fffff ffffffff fffff fffff fffff ffff fffff ffffffff fff ff ff ffffffff
 fffff fffff

- Reffff ffffffff
 f fffff ffff fffff ffffffff fffffffffff ff f f fff fffff fff f ffff f fffff fffff fffffffffff fffff fffff fffff
 fffffffffff
 f fff fffff fffffffffff fff fffffffffff fff fff fffffffffff fffff fffff fff ffff fffff fffff ffff
 fff ff ffff fff

□ fffffffffff fffff fffffffffff fffff ff fff fffffffffff fff fff fffffffffff
 fff fff fff fffffffffff fffff fffff fff fff fffff f fff fffffffffff fffffffffff f fffffffffff
 fffffffffff fffffffffff

- fffffffffff fff fffff fffff fffff fffff fffffffffff fff fffff fff ff f f fffffffffff fffff fff
 f fff fffff ff ffff fff ff fffffffffff ff fffffffffff fffff fff fffff fffffffffff fffff
 fff fffffffffff
 f fff fff fffff ff fffff fffff fffff fffff fffff fffff fffffffffff emën në fffff
 f fff fff fff fff fff ff fffffffffff f fffff
 f fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff

Kompasito, Kapitulli IV
 4. Reklamimi i të drejtave të njeriut
 Veprimtari për të nxitur të menduarit kritik ndaj medias dhe për të zhvilluar ide që
 nxisin e mbështetin të drejtat e njeriut.

EQD/EDNJ Vëllimi I: Edukimi për demokraci, Pjesa 3, Unit 2
 Kuti veglash për nxënësit.
 Ide të ndryshme për realizimin e detyrave. Pjesa më e madhe e tyre mund të përdoren
 për të përhapur praktikat pozitive.

TË INFORMOJMË SECILIN

ffff ti fffffffffff fffff fffff f ffff fffffffffff fffff fff fffffffffff fffff ff fffff fffff fffff
 f ff fffff

- ff f fff fffffffffff fffffffffff fffff ff fffffffffff f ffff fffff fff ffff ff f f fffffffffff fffffffffff
 f fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fff
 f fffff fffffffffff fff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff f fffffffffff fff fffffffffff fffff
 ffff ffff fff fffffffffff fffff
- fffffffffff fffffffffff fff fffff fffff f fffff fffffffffff fffffffffff ff f f fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff ff
 ffff fffffffffff fffffffffff

▶ PËRMBLEDHJE E PUNËS SUAJ RRETH KARTËS

Tani që njohuritë tuaja për EQD/EDNJ janë më të plota, ju jeni në gjendje t'i ndani ato me të tjerët. Cilat janë ato?

- ffffffffff fffffffffff fffffffffff ff fffffffffff fffffffffff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff oparlanti, një fjalë për fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff*

Si e kemi përmendur më lart, vlerësimi është shumë i vlefshëm, jo vetëm për EQD/EDNJ, por për çdo lloj veprimtarie që zhvillojmë me grupin. Për këtë arsye, vlerësimi është i rëndësishëm edhe në përfundim të punës sonë rreth Kartës.

- f fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff f fffffffffff ë fjalinë që kffffffffff ff fffffffffff f ff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff*
- ffffffffff fffffffffff*

Ne jemi të lumtur të lexojmë jo vetëm për idetë, por edhe për pikëpamjet dhe përvojat tuaja. Dërgojini ato në adresën: edchre@coe.int

► fff fffffff ffffffff fff ff ff ffff fffffff f fffffff fffffff fffffff
ffffff ff fff fffffff ffff ffff ffff ffffffff fff

f fff ffffffff ffffffff ffffffff fff fff fffffff fffffff f f ff

ffff

f ffffffff fffffff fffffff ffffffff ffffffff f f fffffff fff fffffff fff
ffffff fffffff fff fff fffffff fffffff fffffff fff ff fffffff fffffff fffffff f
fff ff fffffff fff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff f
ffff fffffff fffffff ffff fffff fffffff fffff fff ff fffffff fffffff fffffff
ffffff fffffff fffffff f fffffff ff fffff fffffff fff ff fffffff fffffff fff
ffffff fff fff fffffff fffffff fff fffff fff fff fffff fff fffff fff fffff
ffffff

f ff fffff fff fffff fffffff f fff fffff fffff f fffffff fffff fffff fffff
fff fffffff ff ff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffff fff ff
fff fffffff fffffff fff fffffff fff fffff fffffff fffffff fffffff fffff
ff fffff f fffff fff fffffff ff fffffff fffff fff fffffff fffff f f

fffffff fffffff fff ff ffffffff

ffff ffff

f ff fffffff fffff fffff fffff fffff f fffffff fffffff fffffff fffff fffff
ffff ff fffff f uizuar në parff ff fin 2. Affffff fff fffffff ff fff ff f ff fffffff fffffff fffff fffff
ffff fffffff f fffff ff fffff fffffff fff fffff fffffff fffffff fffffff fffff ff
ffffff fffff fff ff ff fff fffff fffffff fffffff f fff fffffff fffffff fffff fffff
ffffff fff fff fffff fff f

ffff ff kufzime

f fffffff fffffff ff ffff
ffff ff fffff fffff fffffff fffff f fffffff fffffff fffffff fffffff ff ff fffff fffffff
ff fffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff
ffffff fffff fffffff f fffffff fffff fffffff fffff fffff f fffff ff fffffff ff fffffff
ff fffff fff fffff ff fffff fffff fffff fffff fffff fffffff fffffff fffff f fffff
f fffffff fffffff fffff fffff fffff ff ff

f fffff fffff fff fff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ff fffff fffffff fffff ff
ffff fffffff fffffff fffff ff fffffff fffffff f fffff fffffff fffff fffffff fffffff
f fffff fffffff f fffffff fff fffffff fffffff ff fffffff fffffff f fffffff fffffff fffff
ffff fffff ff fffffff fffffff f fffffff fff fffff fffffff fffffff fffffff f fffff

f fff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffff
ffff è hillor fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff ff fffffff
ffff fffffff fff fffffff ff uikffff

f fff ffffffffdfffffffdffffff ffff fffff f ff ffff ë plani hku ffffffffdffffff fffffff fff ffffffffdffffff fffff
fff ff ffff ffff fff ffff fff ffffffffd ffff ffff ffff ffffffffd fff ff fff ffff

f fff ffffffffdffffff fffff f f ffff fff fff f ffffffffd ffffffffd ff fffff fff ffffffffd ffffffffd ffffffffd
ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd ffffffffd
fffff ff f f ffffffffd ffffffffd ff ffffffffd ffffffffd ffffffffd ff f ffffffffd ff ffffffffd ff ffffffffd ffffffffd
ff fffffff ffff

Marrëdhëniet ndërmjet edukimit për qytetari demokratike dhe edukimit për të drejtat e njeriut

f fff ffffffffd ffff fffffff f ffffffffd ffffffffd ffff ffff fffffff ffffffffd fffffff fffffff fffffff
fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ffff fffffff fff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff
fff fffffff fffffff ffff ffff fffff ffff fffffff ffff fffffff ff fffffff ff fffffff fff fffff fffff
fff fffffff fffffff ff fffffff fffffff fffffff fffffff ff f fffff ffff f fffffff ffff ffff ff f fffffff fff
fffff fffffff fffff ff fff fffffff fff fffffff fffffff fffff fffff fffffff fffffff fffffff fff fff ff
ff ffff f fff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffffff ff f f f

Strukturat kushtetuese dhe përparësitë e shteteve anëtarë

fffffff f fffff ffffffffd f fffffff fffff fffff fffff
f fffffff ffffffffd f fff fff fffffff f fffff fffffff ffffffffd fffffff fff fffff fff ff
f fffffff fffffff fff fffff fff fff fffffff ff f fffff fffff fffffff fff ff

Pjesa II – Objektivat dhe parimet

5. Objektivat dhe parimet

fffffff f fffffff ffffffffd fffffff fffffff fffffff fffffff fffff fffffff fffffff ff fffffff
fff fffffff fffffff f f f fffffff fffffff fff fff ff fff ff fff ff f ff

fff fffffff fffff ff fffff fffffff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ff fffff ff
fffff ff fffffff fffff fffff fffff fff ff

ff ff fffffff fffffff fffffff fffff fffffff ff fffffff fffff fffff fffff fffff ff fff
fffff fffff fffffff ff ff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff
f fffffff fffffff fffffff fff ff fffffff fffffff fffff fffff fffffff ff fffff ff fffff fffffff f ff
fffffff fffff fffffff ff fffff f fffff fffff fffff f fffffff fffffff fffffff f f

ff ff fffffff fffffff fffffff fffff fffff fffff fffff fffffff ff fff fffffff fffffff ff fff fffffff
fffffff ff fffffff fffff ff fffff fffff fffffff fffffff fffff fffffff fffffff f f fff fffffff

ff ff fffff ff fffffff ff fffff fffff fffff fffff fffffff ff fff fffff fffffff fffffff fffff
fffffff fffff fffff ff fffffff fffff fffff fffff fffffff ff fffff fffff fffffff ff fffff
fffff fffffff fffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff fffffff ff

ffff fffff f fffff fff ff fff fffffff fffffff fffff fffffff fffffff fffff fffffff f fffffff fffff
fffff ff fffffff fff fffff fff f fff fff fff fffffff ff fff fff fff ff fffff ff fffffff fffff f ff
fff fffff fffffff fffffff fffff fff fffffff fffff fffffff f fffff fffff ff ff f fff fffff fffffff
fffffff fffffff fffff fff fff ff f ffë stafit arsimor dhe tffff ff ff fff fffff f fffffff fffff fff
fff fff

ff ff fff fffffff fffffff fffffff fff fffffff ff fffffff fffff fffff fffff fffff fff
ff fffffff fffffff fffffff f fffff fffffff fffffff fffff fffffff fffff fffffff fffff fffff fffff
fffffff fffffff f fffffff fffff fffffff fffff fffffff fffff fffffff ff fffffff fffffff
fffffff ff fffffff ë pakësojnë konflikt fffff fff fffffff fffffff fffffff ff fffffff fffff f

ffff ffffff ffffff fffffffffff fffff f ffffff fff fff ffffff fffffffffff fffffffffff fffff ffffff f ffffff
ffff f ffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fff fff imin e dhunës në zgjidhjen e konfliktff ffffff fff
fffff fff ffffff f ff

g.ffffffffff fffffffffff fff ffffff fffffffffff fffff ffffff ff fffffffffff fffff fffff ffffff fffff fff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fff
ffff fff fffff fff fffffffffff fffffffffff fff fffffffffff fffff fffff f fffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fffff ffffff
ffffffffff fff ff f

h.ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fff fff fffffffffff fffffffffff fffff fff fffff f fffffffffff
f ff fffff fffff ff f fffffffffff fff fffff fffff fffffffffff fffff f f fff fffff fffffffffff fffff fffff fffffffffff
fff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff f ff
ffffffffff ë planifikohen dhe tffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fff

i.ffff fffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff ff ff fff fffff fffff fffff fffff fffffffffff fffff ff
fffff ff fffffffffff fffff fffff fffffffffff fff fffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff ff
ff fffff fffff fffff ff fffffffffff ff fffff f fffff fffff ff fffffffffff fffffffffff f fffffffffff fffff ffffff
fff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff ff fffffffffff ff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff ff

j.ffffffffff fff fffff fff fffffffffff fffffffffff fff fffffffffff f fffffffffff fffff ff fffff fffff fffff fffff fffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffff fffff fffffffffff fffffffffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff
f fffff fff fffffffffff fffffffffff fff ff fffffffffff ti shkruan fffffffffff fffff fffff fff f fffff fffff fffff
ffff fffff fffff

Pjesa III – Politikat

6. Arsimi i përgjithshëm formal dhe profesional

ff fff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff ff fffffffffff fffff fffff fffffffffff fffff
ffffff ff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff
ff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff
ffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff ff fffffffffff fffff fffff fffffffffff fffffffffff
f fffffffffff fffffffffff fffff

7. Arsimi i lartë

ff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffff fffffffffff fffff fffff ff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffff fffff fffffffffff fffffffffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff

8. Qeverisja demokratike

ff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fff fffffffffff ff fffffffffff ff fffffffffff fffffffffff fffffffffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff ff fffffffffff fffffffffff f f
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffffffffff fff
fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffff fffff fffffffffff fffffffffff fff fff fffffffffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffff fff

9. Trajnimi

ff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff e dhe gjithë stafit mësimit fffffffffff fffff fffffffffff
ffffffffff ff fffffffffff fffffffffff fffff em fillestar dhe tffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff
ffff fffff fffff ff fffffffffff fffff fffff fff fffff fff fff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff
ffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff fffff fffff fffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff
ff fffff fffffffffff fffff fff fffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffff fffffffffff fffff

Roli i organizatave jo qeveritare, organizatave të rinisë dhe i aktorëve të tjerë

ff fff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffffffffff fffff f fffffffffff ff fffffffffff fff fff fff fffff fffffffffff
ffff fffffffffff fffff fffffffffff fffff fffff fffff fff fffffffffff fff fffffffffff fffffffffff fff fff fffffffffff

d. duke ua bërë të njohur të gjithë aktorëve të arsimit, përfshi këtu edhe publikun e gjerë, qëllimet e Kartës dhe çështjet e zbatimit të saj;

e. duke mbështetur rrjetet europiane të organizatave jo qeveritare, të organizatave rinore dhe të specialistëve të arsimit, si dhe bashkëpunimin ndërmjet tyre.

16. Bashkëpunimi ndërkombëtar

Shtetet anëtarë duhet të ndajnë rezultatet e punës së tyre në fushën e edukimit për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut në kuadrin e Këshillit të Europës me organizata të tjera ndërkombëtare.

► fffff fffffffffff fffffff ffff ffff f e njeriut fffffffffffff fffff
 fffff fffffff

Demokracia dhe të Drejtat e Njeriut
 FILLOJNË ME NE
 Në veprimet tona...

Të drejtat tona respektohen dhe ne respektojmë të drejtat e të tjerëve.

Jemi mirëkuptuar dhe kemi pranuar rregullat për të punuar së bashku.

Ne marrin pjesë në çështjet e komunitetit

Ne mësojmë çfarë është e rëndësishme për ne.

DEMOKRACI
 DEMOKRACI
 DEMOKRACI

Ne mësojmë rreth të drejtave të njeriut dhe demokracisë.

Ne mësojmë të ndërmarrim veprime, nëse të drejtat e njeriut nuk respektohen.

TË DREJTAT E NJERIUT PËR TË GJITHË

Ne garantojmë pjesëmarrjen e secilit.

Ne i zgjidhim konfliktet në rrugë paqësore, që secili të ndihet i sigurt.

Ne kontribuojmë atë çfarë bëjmë dhe në mënyrën si e bëjmë.

Ne kemi të drejta dhe përgjegjësi.

Drojtis

Respon-sabilitës

Ne bashkëpunojmë me familjen, shkollat, organizatat rinore dhe medien.

Ne na pëlqen të ndajmë me të tjerët atë që bëjmë për të drejtat e njeriut dhe qytetarinë demokratike.

► PËRFSHIRJA E NJERËZVE ! ◀◀

Këshilli i Kartës Evropë mbi Edukimin për Edukimin për të Drejtat e Njeriut dhe Qytetari Demokratike

www.coe.int/edchre

COUNCIL OF EUROPE
 CONSEIL DE L'EUROPE

► fff fffffff fff f f fffffff fffffff fff fffffff ff ff ffff
 (në faqen tjetër)

47 Member States

États membres

Council of Europe

Conseil de l'Europe

 Albania - Albanie Tirana	 Andorra - Andorre Andorre-la-Vieille Anglès - la Vella	 Armenia - Arménie Yerevan - Erevan	 Austria - Autriche Vienne - Vienne	 Azerbaijan - Azerbaïdjan Baku - Bakou	 Belgium - Belgique Bruxelles - Bruxelles	 Bosnia and Herzegovina Bosne-Herzégovine Sarajevo	 Bulgaria - Bulgarie Sofia	 Croatia - Croatie Zagreb	 Cyprus - Chypre Nicosia - Nicosie	 Czech Republic - République Tchèque Prague	 Denmark - Danemark Copenhague - Copenhague Vielitz
 Estonia - Estonie Tallinn	 Finland - Finlande Helsinki	 France Paris	 Georgia - Géorgie Tbilisi - Tbilissi	 Germany - Allemagne Berlin	 Greece - Grèce Athens - Athènes	 Hungary - Hongrie Budapest	 Iceland - Islande Reykjavik	 Ireland - Irlande Dublin	 Italy - Italie Rome	 Latvia - Lettonie Riga	 Liechtenstein Vaduz
 Lithuania - Lituanie Vilnius	 Luxembourg Luxembourg	 Malta - Malte Valletta - La Valllette	 Republic of Moldova - Republica de Moldova Chişinău	 Monaco Monaco	 Montenegro - Monténégro Podgorica	 Netherlands - Pays-Bas Amsterdam	 Norway - Norvège Oslo	 Poland - Pologne Warsaw - Varsovie	 Portugal Lisbon - Lisbonne	 Romania - Roumanie Bucharest - Bucarest	 Russian Federation - Fédération de Russie Moscow - Moscou
 San Marino - Sainé Marin San Marino - San Marin	 Serbia - Serbie Belgrade	 Slovakia - Slovaquie Bratislava	 Slovenia - Slovénie Ljubljana	 Spain - Espagne Madrid	 Sweden - Suède Stockholm	 Switzerland - Berne - Berne	 The Former Yugoslav Republic of Macedonia - L'Ex-République yougoslave de Macédoine Skopje	 Turkey - Turquie Ankara	 Ukraine Kyiv - Kiev	 United Kingdom - Royaume-Uni London - Londres	

Mirënjohe

Ky botim është hartuar në bashkëpunim me Drejtorinë për Qytetari Demokratike dhe Pjesëmarrje (Departamenti i Edukimit dhe i Rinisë) dhe me Programin “Të ndërtojmë një Europë për dhe me Fëmijët”, të Këshillit të Europës. Projekti u realizua me mbështetjen dhe vlerësimin e shumë partnerëve, ku përfshihen trajnerë, OJF rinore, fëmijë dhe të rinj. Falënderime të veçanta shkojnë për OBESSU (Zyra Organizative e Bashkimit Europian të Nxënësve të Shkollave) dhe IFM-SEI (Lëvizja Ndërkombëtare Skifteri- Internacionalja Socialiste Arsimore).

Këshilli i Europës, i krijuar në vitin 1949, është bashkimi i vendeve që ndajnë vlerat e përbashkëta të të drejtave të njeriut, të demokracisë dhe të shtetit të së drejtës. Karta e Këshillit të Europës për Edukimin për Qytetari Demokratike dhe për të Drejtat e Njeriut u hartua për të nxitur e për të zhvilluar këto vlera në procesin e edukimit dhe përmes tij. Varianti i thjeshtuar i Kartës ("Kartë për të gjithë") u drejtohet të gjithëve, veçanërisht të rinjve, të cilët dëshirojnë të dinë se ç'është një dokument ligjor ndërkombëtar dhe si mund të përdoret ai për të nxitur e zhvilluar demokracinë dhe të drejtat e njeriut në klasë, në shkollë dhe në shoqëri. Udhëzimet për edukatorët ofrojnë këshilla dhe ndihmë për mësuesit dhe trajnerët si të punohet "Karta për të gjithë" me fëmijët dhe të rinjtë.

Këshilli i Europës ka 47 shtete anëtarë, që mbulojnë pothuajse të tërë kontinentin Europian. Ai kërkon të zhvillojë parimet e përbashkëta demokratike e ligjore të bazuara në Konventën Europiane për të Drejtat e Njeriut dhe dokumentet e tjerë për mbrojtjen e individëve. Që me krijimin e tij, pas Luftës II botërore, në vitin 1949, Këshilli i Europës është simbol i pajtimit.

Këshilli i Europës

Karta e Këshillit të Europës për edukim për qytetari demokratike dhe për të drejtat e njeriut

» www.coe.int/edchre «

Mail: edchre@coe.int

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE